



Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej



Sprawozdanie Rady Ministrów z realizacji ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci w 2024 roku

Warszawa, 2025 r.

Spis treści

Wstęp.....	3
I. Charakterystyka systemu świadczeń w ramach programu „Rodzina 800+”	3
1. Wprowadzenie	3
2. Charakterystyka programu „Rodzina 800+” zgodnie ze stanem prawnym obowiązującym w 2024 r.	3
II. Realizacja ustawy	5
1. Uprawnieni do świadczeń	5
2. Finansowanie świadczeń	5
III. Wpływ wprowadzenia programu „Rodzina 800+” na wybrane obszary polityki społecznej	6
1. Ubóstwo	6
2. Tendencje w zakresie dzietności w kontekście programu „Rodzina 800+”	12
3. Rynek pracy	15
IV. Podsumowanie	19

Wstęp

Polityka rodzinna jest jednym z kluczowych filarów polityki społecznej państwa. Jej celem jest tworzenie warunków sprzyjających zakładaniu rodzin oraz wychowywaniu dzieci, a także ograniczanie skutków ubóstwa i nierówności społecznych. Wspieranie rodzin, w tym rodzin wielodzietnych i rodzin o niższych dochodach, stanowi niezbędny element rozwoju kapitału ludzkiego i przeciwdziałania negatywnym trendom demograficznym.

Program „Rodzina 800+”, który od 1 stycznia 2024 r. zastąpił program „Rodzina 500+”, stanowi kontynuację działań państwa w tym zakresie. Świadczenie wychowawcze w wysokości 800 zł miesięcznie na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia jest świadczeniem powszechnym, finansowanym ze środków budżetu państwa. Jego celem jest poprawa warunków materialnych rodzin, zmniejszenie nierówności dochodowych oraz wspieranie procesu wychowywania dzieci

I. Charakterystyka systemu świadczeń w ramach programu „Rodzina 800+”

1. Wprowadzenie

Niniejsze sprawozdanie wypełniane w myśl art. 3 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2024 r. poz. 1576 z późn.zm), zwanej dalej „ustawą”, jest sprawozdaniem przedkładanym Sejmowi i Senatowi i obejmuje rok 2024.

Ustawa weszła w życie z dniem 1 kwietnia 2016 r. i określa ona warunki nabywania prawa do świadczenia wychowawczego w ramach rządowego programu „Rodzina 800+” oraz zasady przyznawania i wypłacania tego świadczenia.

2. Charakterystyka programu „Rodzina 800+” zgodnie ze stanem prawnym obowiązującym w 2024 r.

Świadczenie wychowawcze realizowane w ramach programu „Rodzina 800+” przysługuje:

- ☐ rodzicom,
- ☐ opiekunowi prawnemu,

- opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu opiekuńczego o przysposobienie dziecka),
- dyrektorowi domu pomocy społecznej,
- osobom sprawującym pieczę zastępczą, tj.: rodzinom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinny dom dziecka, a także dyrektorom placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych oraz interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych, na dzieci w wieku do ukończenia przez nie 18 r. ż.

Od 1 lipca 2019 r. świadczenie wychowawcze ma charakter powszechny i przysługuje na każde dziecko w wieku do ukończenia 18 r. ż. niezależnie od dochodu rodziny.

Do końca 2023 r. świadczenie wychowawcze przysługiwało w wysokości 500 zł netto miesięcznie na dziecko.

Ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci podniesiona została wysokość świadczenia wychowawczego z 500 zł na 800 zł miesięcznie na dziecko od 1 stycznia 2024 r. Jest to kwota wolna od podatku dochodowego od osób fizycznych i składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Prawo do świadczenia wychowawczego jest ustalane na roczny okres świadczeniowy trwający od 1 czerwca do 31 maja następnego roku kalendarzowego.

Realizacją zadań związanych z przyjmowaniem i rozpatrywaniem wniosków oraz ustalaniem prawa do świadczenia wychowawczego zajmuje się Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Wnioski do ZUS można złożyć wyłącznie drogą elektroniczną przez Internet za pośrednictwem jednego z trzech kanałów wnioskowania:

- Platformę PUE ZUS lub aplikację mobilną mZUS
- portal informacyjno-usługowy Emp@tia
- bankowość elektroniczną.

Elektroniczna forma złożenia wniosku oznacza również, że ZUS prowadzi postępowania w formie elektronicznej i w tej formie wydaje rozstrzygnięcia w sprawach świadczenia wychowawczego.

Wypłata przyznanego świadczenia odbywa się wyłącznie w formie bezgotówkowej, na wskazany przez wnioskodawcę rachunek bankowy.

Świadczenie wychowawcze podlega unijnej koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Od 1 czerwca 2022 r. funkcję instytucji właściwej w zakresie świadczenia wychowawczego w związku z udziałem Rzeczypospolitej Polskiej w koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w przypadku przemieszczania się osób między państwami Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Konfederacji Szwajcarskiej i Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej pełnią:

1) Zakład Ubezpieczeń Społecznych,

2) Wojewoda

– na zasadach określonych przepisami ustawy.

Świadczenie wychowawcze i koszty jego obsługi są finansowane z budżetu państwa. Koszty obsługi wynoszą 0,1% kwoty przeznaczonej na wypłatę świadczeń wychowawczych.

II. Realizacja ustawy

1. Uprawnieni do świadczeń

W 2024 r. do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych złożono 5,2 mln wniosków o przyznanie świadczenia wychowawczego, które dotyczyły 7,9 mln dzieci. Przeciętna liczba dzieci uprawnionych do świadczeń w 2024 r. w ramach programu „Rodzina 800+” wyniosła 6,76 mln dzieci, w tym 54,2 tys. dzieci w pieczy zastępczej.

2. Finansowanie świadczeń

W 2024 r. wydatki budżetu państwa na realizację programu „Rodzina 800+” (bez wydatków na realizację zadań z zakresu koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego) wyniosły **66,2 mld zł**, z czego na:

- realizację przez gminy zadań dotyczących świadczenia wychowawczego **38,7 mln zł**;
- wypłaty świadczeń wychowawczych przez ZUS: **63,927 mld zł**; w tym na obsługę świadczeń wychowawczych **63,6 mln zł**;

□ wypłaty świadczeń wychowawczych przez ZUS w ramach Funduszu Pomocy:

2,234 mld zł; w tym na obsługę świadczeń wychowawczych: 33 mln zł;

□ rozwój i administrowanie Centralnej Aplikacji Statystycznej – **100 tys. zł.**

III. Wpływ wprowadzenia programu „Rodzina 800+” na wybrane obszary polityki społecznej

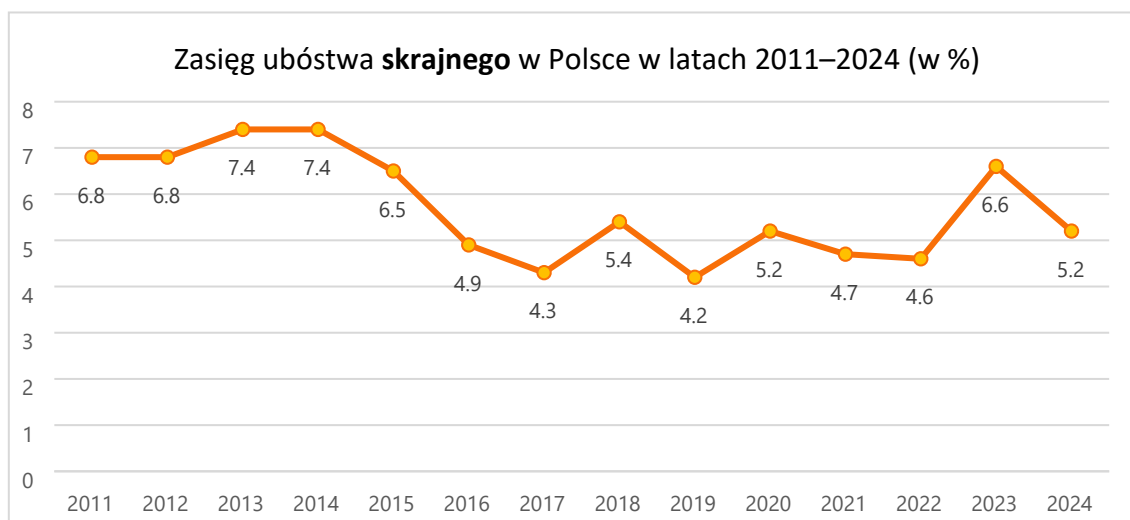
1. Ubóstwo ¹⁾

W 2024 roku wskaźnik zasięgu ubóstwa skrajnego²⁾ ogółem osiągnął wartość 5,2%. Tym samym zmieścił się on w przedziale wahań notowanym od momentu wprowadzenia świadczenia wychowawczego do wybuchu wojny w Ukrainie, w których to latach wskaźnik ten przyjmował wartości między 4,2% a 5,4%.

Spadek poziomu ubóstwa skrajnego ogółem miał miejsce mimo wzrostu minimum egzystencji powyżej średniorocznej stopy inflacji (wzrost minimum egzystencji o 5,4%, inflacja na poziomie 3,6%). Teoretycznie zatem większa grupa gospodarstw domowych powinna znaleźć się poniżej tej granicy (minimum egzystencji jest granicą zasięgu ubóstwa skrajnego). Tak się jednak nie stało. Wydatki w społeczeństwie wzrosły na tyle, że zasięg ubóstwa skrajnego w konsekwencji obniżył się. Miało na to wpływ szereg czynników, które pozwoliły na zwiększenie możliwości wydatkowych gospodarstw domowych, w tym podwyższenie jakości koszyka wydatków. Jednymi z nich były wzrost minimalnego wynagrodzenia (efektywnie o ok. 20% w skali roku) oraz wzrost wysokości świadczenia wychowawczego z 500 zł do 800 zł, co znacząco wpłynęło na sytuację materialną gospodarstw z dziećmi w wieku 0–17 lat.

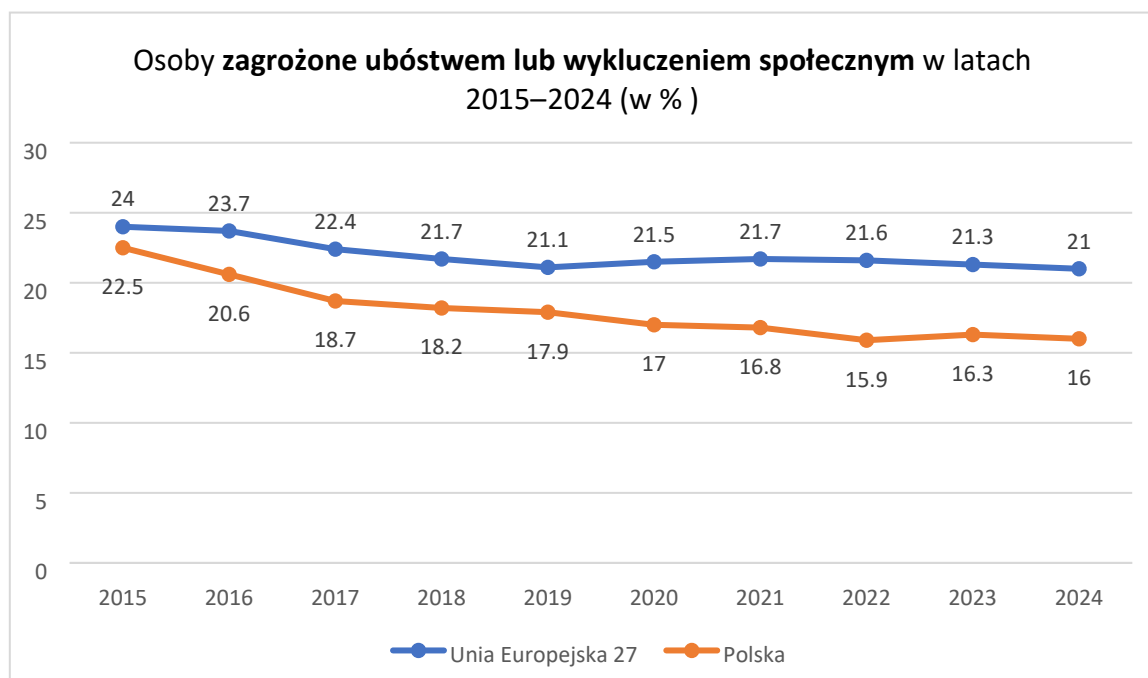
¹⁾ Dane za lata 2021–2023 zostały uogólnione przez GUS w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021, uwzględniając dodatkowo strukturę ludności według wieku i płci (obok stosowanych także uprzednio: rozróżnienia na miasto i wieś oraz wielkości gospodarstwa domowego), w związku z czym nie są one wprost porównywalne z analogicznymi danymi za lata wcześniejsze. W związku z uaktualnionym uogólnieniem wyniki za lata 2021–2022 różnią się od wcześniej publikowanych.

²⁾ Odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków (obejmujących również wartość artykułów otrzymywanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy niż granica ubóstwa skrajnego (minimum egzystencji) wyznaczająca poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego następuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka



Źródło: opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych GUS

Analiza wskaźnika zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym na podstawie danych EUROSTAT wskazuje na niewielki spadek udziału osób zagrożonych ubóstwem. Zauważalna jest także różnica w poziomie ubóstwa na tle średniej krajów UE utrzymująca się na poziomie 5 pkt proc. (16% dla Polski i 21% średnia dla UE).

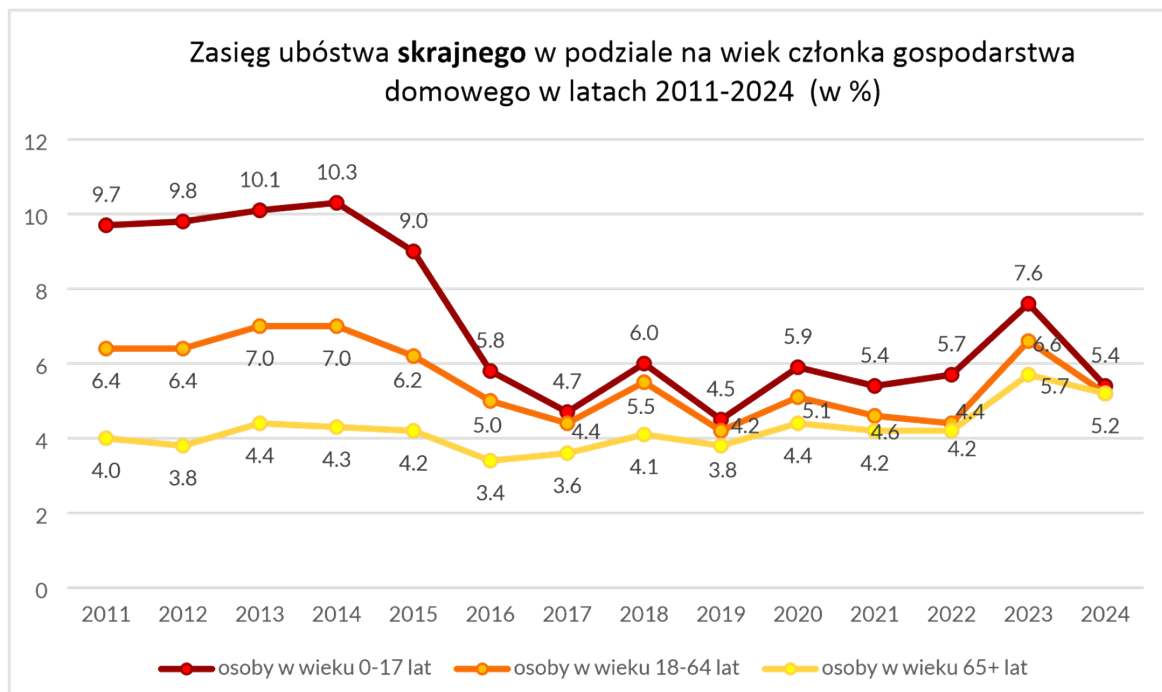


Źródło: opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych EUROSTAT

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ILC_PEPS01N__custom_17577875/default/table

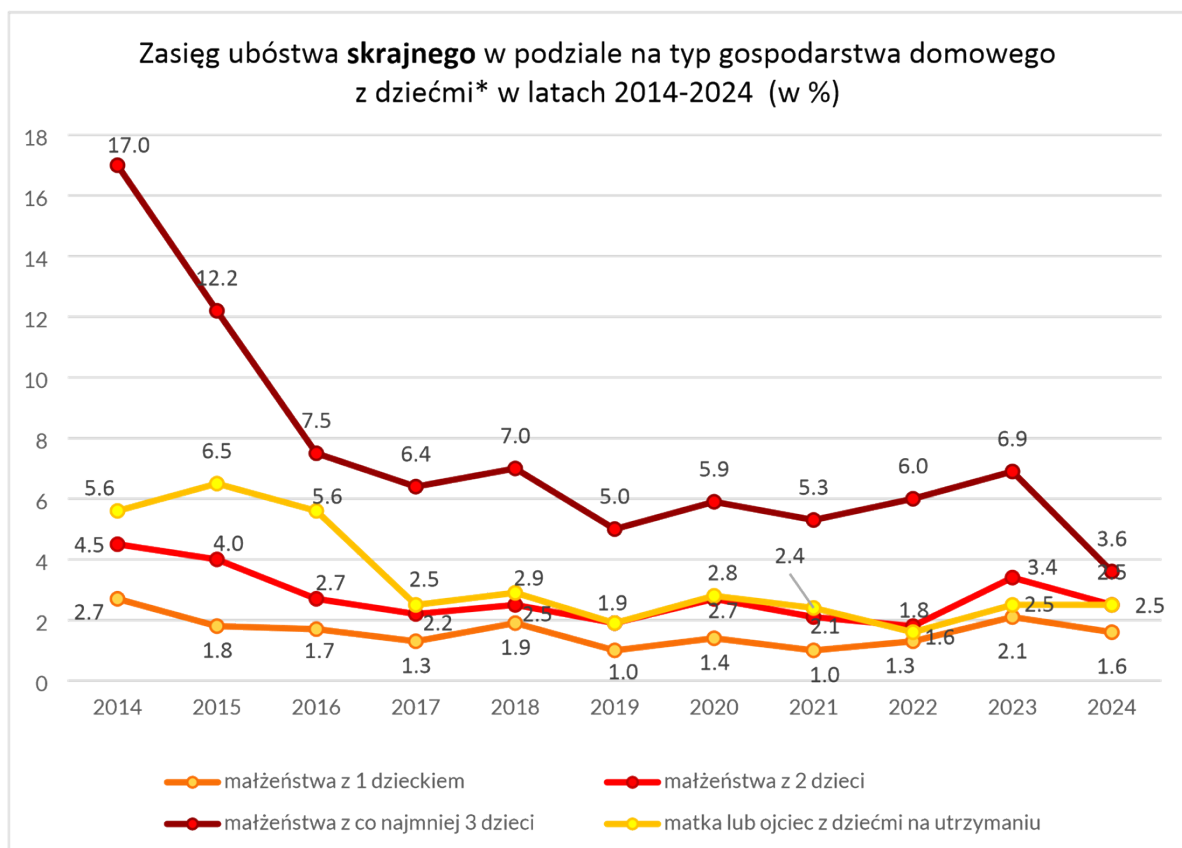
Analizując zachowanie wskaźnika zasięgu ubóstwa skrajnego wśród dzieci można stwierdzić, że po wprowadzeniu świadczenia wychowawczego zasięg ubóstwa skrajnego wśród dzieci zmniejszył się o ponad jedną trzecią (z 9,0% do 5,8%). Najniższą wartość ubóstwo skrajne

osiągnęło w roku 2019, w którym zniesiono kryterium dochodowe do świadczenia wychowawczego. Ten czynnik zaważył, jeśli chodzi o redukcję ubóstwa wśród dzieci do 4,5%. W roku tym niemal zniknęło również rozwarstwienie skali ubóstwa wśród poszczególnych funkcjonalnych grup wieku.



Źródło: opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych GUS

Analizując gospodarstwa z dziećmi w wieku 0–17 lat, od momentu wprowadzenia świadczenia wychowawczego można zauważyć wyraźną redukcję ubóstwa skrajnego, zwłaszcza w rodzinach z trojgiem i więcej dzieci. W 2024 r. miał miejsce historycznie najniższy poziom ubóstwa skrajnego wśród rodzin 3+. 60-procentowy wzrost świadczenia wychowawczego stanowił tak silny zastrzyk gotówki dla budżetów tych gospodarstw, że przełożyło się na znaczne zwiększenie możliwości wydatkowych tej podgrupy. Ubóstwo spadło również w pozostałych typach rodzin. Dla rodzin niepełnych, poziom ubóstwa skrajnego pozostał na niezmiennym poziomie. Utrzymujący się wysoki poziom cen w gospodarce między 2023 r., a 2024 r. został skutecznie zrównoważony zwiększeniem wysokości świadczenia wychowawczego w gospodarstwach samotnych rodziców.

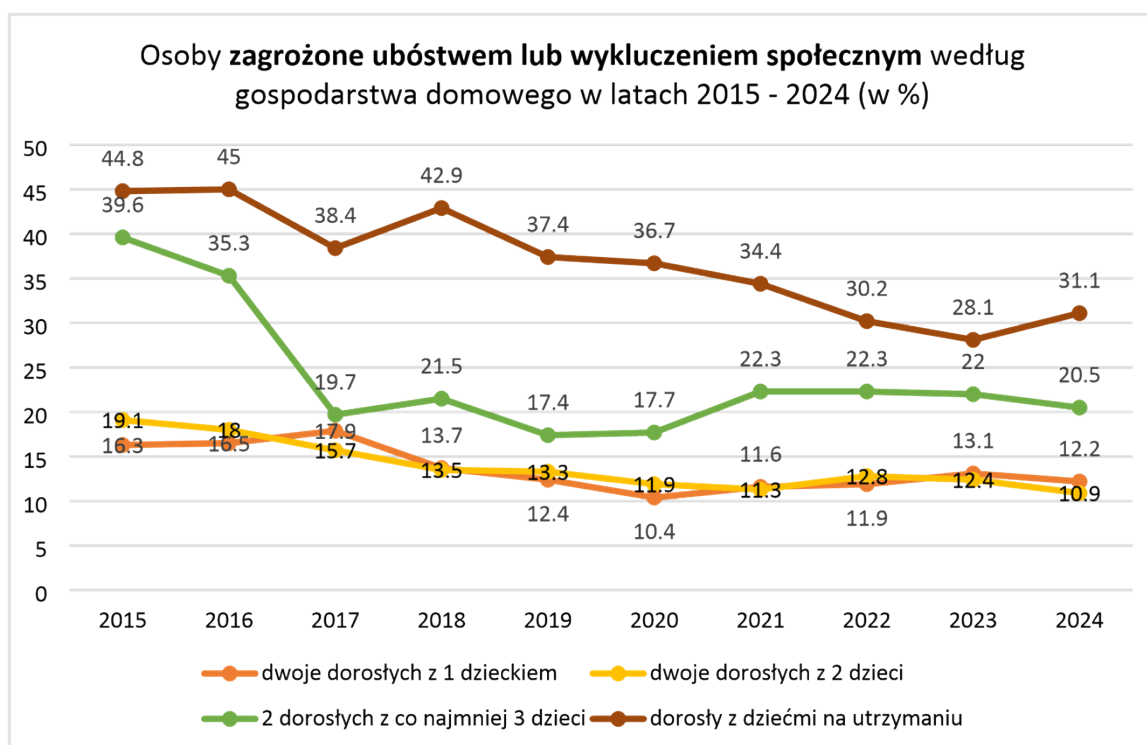


* W grupie małżeństw uwzględniono również związki nieformalne.

Źródło: opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych GUS

Poziom zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym³⁾ według typów gospodarstw domowych wskazuje na wzrost w grupie gospodarstw osób samotnie wychowujących dzieci z 28,1% w 2023 r. do 31,1% w 2024 r. Jednocześnie odnotowano spadki w pozostałych grupach gospodarstw domowych. Przy czym największy spadek dotyczył gospodarstw dwojga dorosłych z trójką dzieci i dwojga dorosłych z dwójką dzieci (spadek o 1,5 pkt proc.).

³⁾ Za osoby zagrożone uznaje się osoby i rodziny, które żyją w ubóstwie względnym (odbiegającym znacznie od ogólnej normy w kraju), w poważnym niedostatku materialnym lub wykazujące niską intensywność pracy

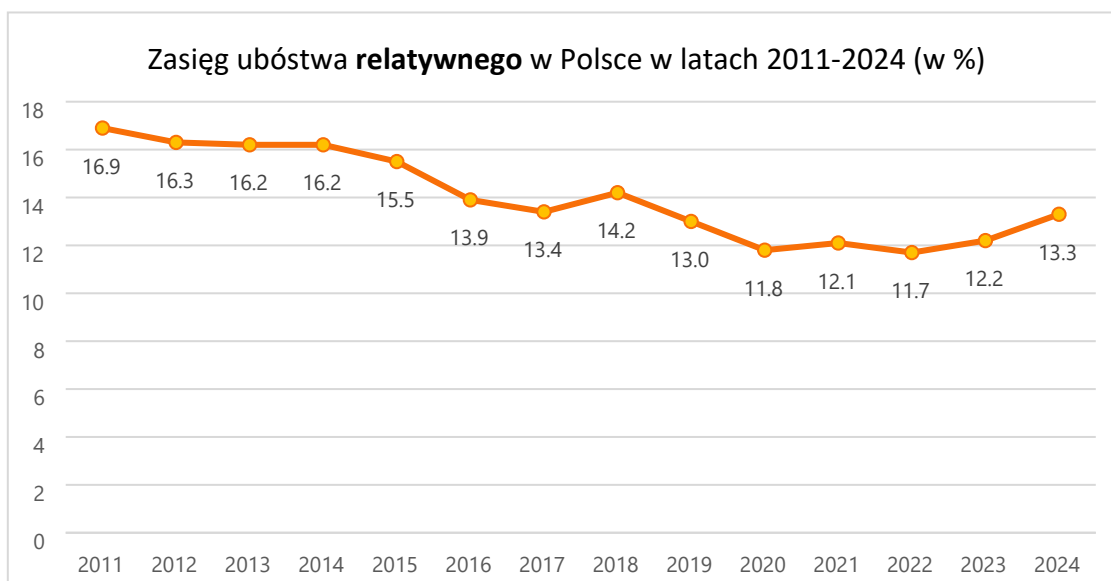


Źródło: opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych EUROSTAT

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_peps03n__custom_17577790/default/table?lang=en

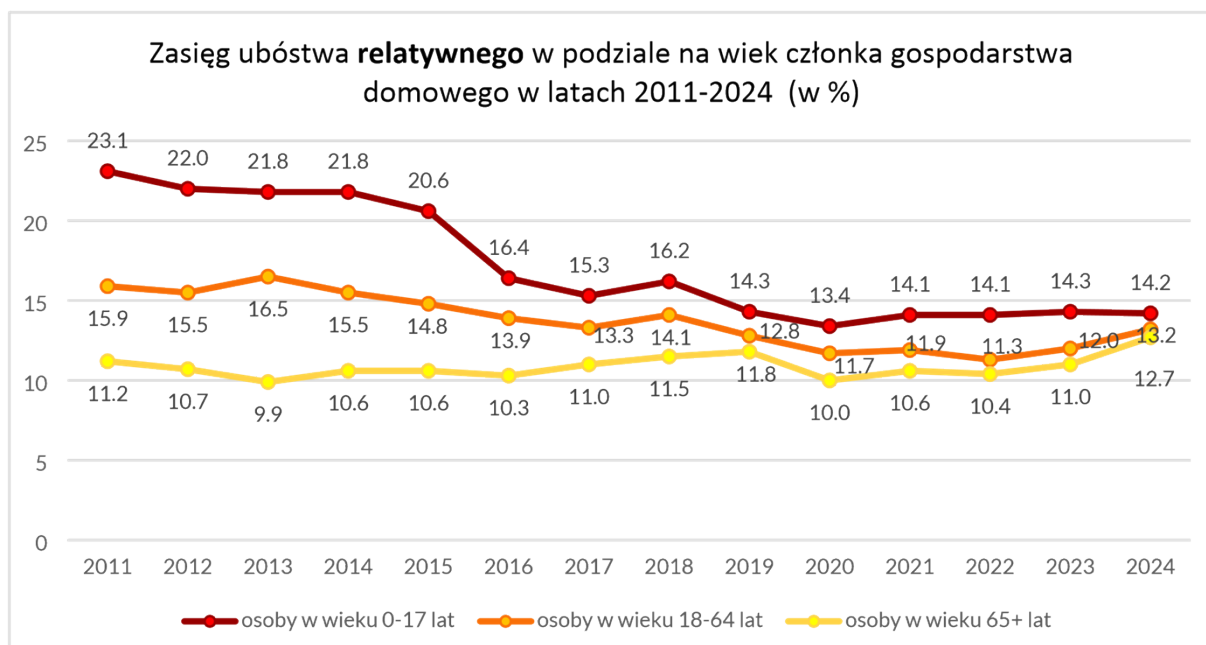
W 2024 r. wskaźnik zasięgu ubóstwa relatywnego⁴⁾ wyniósł 13,3%, czyli w stosunku do roku poprzedniego wzrósł on o 1,1 p.p. Przyczyn takiego zjawiska należy upatrywać w relatywnie wyższym wzroście wydatków gospodarstw zamożniejszych, co winduje wydatki średnie w społeczeństwie (granicą ubóstwa relatywnego jest połowa średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych). Na taki stan rzeczy miały wpływ czynniki makroekonomiczne (procesy dostosowawcze w gospodarce – wysoka dynamika wzrostu przeciętnego wynagrodzenia).

⁴⁾ Sytuacja, w której poziom życia osoby lub gospodarstwa domowego jest znacząco niższy w stosunku do przeciętnego poziomu w danym społeczeństwie.



Źródło: opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych GUS

Analizując funkcjonalne grupy wieku można jednak zauważyć, że wśród dzieci, ubóstwo relatywne w stosunku do roku poprzedniego nieznacznie obniżyło się. Efekt zwiększenia wysokości świadczenia wychowawczego w gospodarstwach z dziećmi sprawił, że możliwości wydatkowe rodzin, nawet tych mniej zamożnych poprawiły się, co przełożyło się na spadek ubóstwa relatywnego w tej grupie.

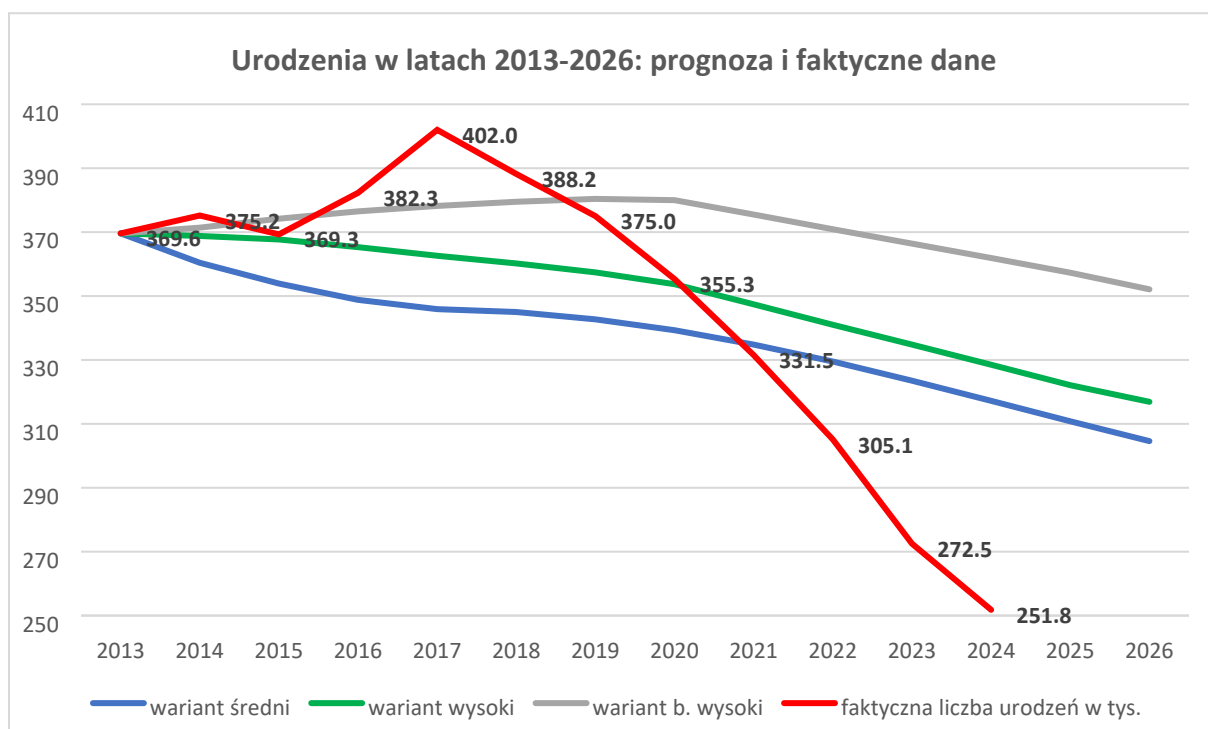


Źródło: opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych GUS

2. Tendencje w zakresie dzietności w kontekście programu „Rodzina 800+”

Procesy demograficzne mają charakter długofalowy, dlatego analizując dane o urodzeniach należy przyjmować dłuższą niż roczną perspektywę. Biorąc pod uwagę cały okres obowiązywania programu „Rodzina 500+/800+”, tj. lata 2016–2024, łącznie liczba urodzeń w tym czasie wyniosła ponad 3,06 mln (w tym 69,3 tys. dzieci z obywatelstwem innym niż polskie) i była o 36,3 tys. wyższa niż w wariancie średnim prognozy demograficznej Głównego Urzędu Statystycznego. W tym kontekście warto nadmienić, iż w latach 2022–2024 liczba urodzeń dzieci z obywatelstwem ukraińskim na terenie Polski wyniosła 36,8 tys. zatem przyczyniła się do osiągnięcia wartości prognozy w wariancie średnim. Zgodnie z oceną skutków regulacji (OSR) do ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, po wprowadzeniu programu „Rodzina 500+” miał zrealizować się wariant bardzo wysoki prognozy GUS z 2014 r., tj. w sumie w latach 2016–2024 miało urodzić się 3,37 mln dzieci, czyli o około 307 tys. dzieci więcej niż miało to miejsce w rzeczywistości.

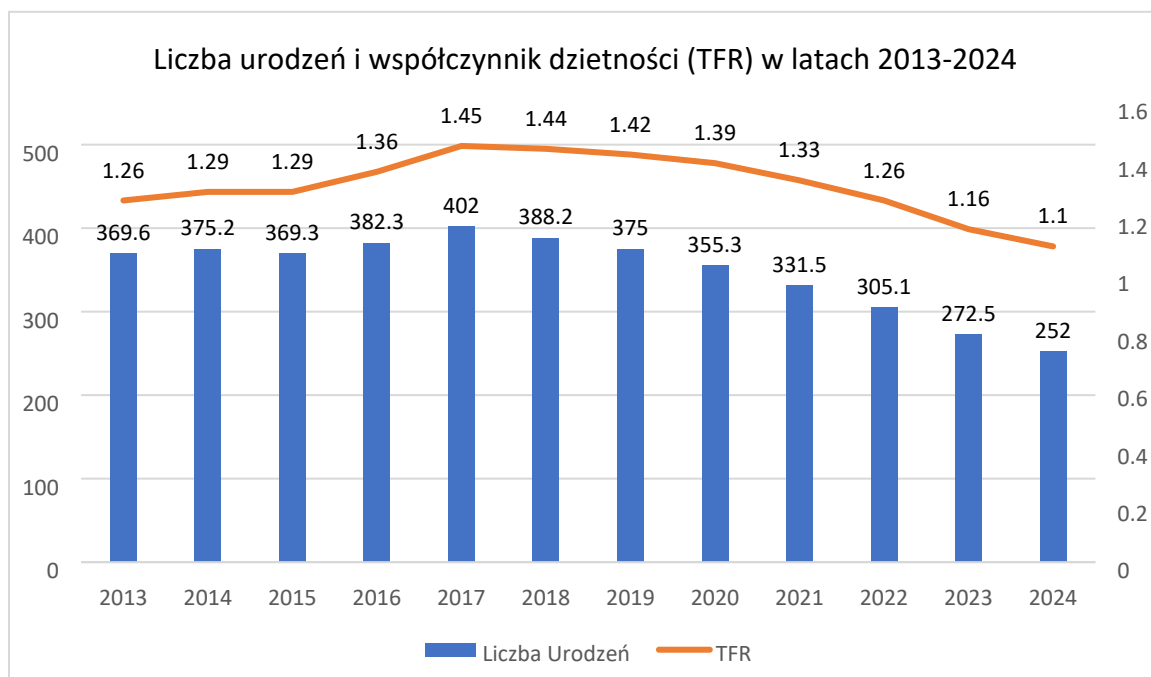
W 2024 r. odnotowano 251,8 tys. urodzeń żywych wobec 272,5 tys. w 2023 r., co oznacza spadek rok do roku o 20,7 tys. urodzeń.



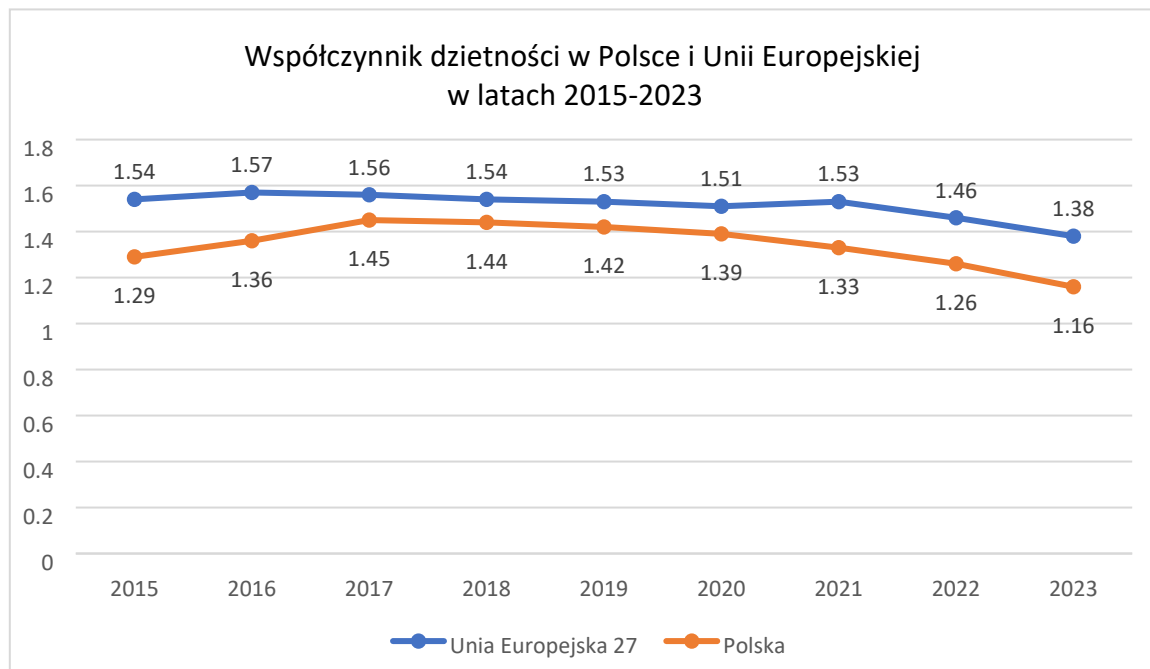
Źródło: opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych GUS

Współczynnik dzietności w 2024 r., wyniósł w Polsce 1,1, co oznacza spadek w stosunku do 2023 r. kiedy wskaźnik ten przyjął wartość 1,16.

Współczynnik dzietności (*total fertility rate*, TFR) w Polsce spada systematycznie od 1989 roku. Jednocześnie od 1997 r. przyjmuje wartości charakteryzujące zjawisko niskiej dzietności (poniżej 1,5).



Źródło: opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych GUS

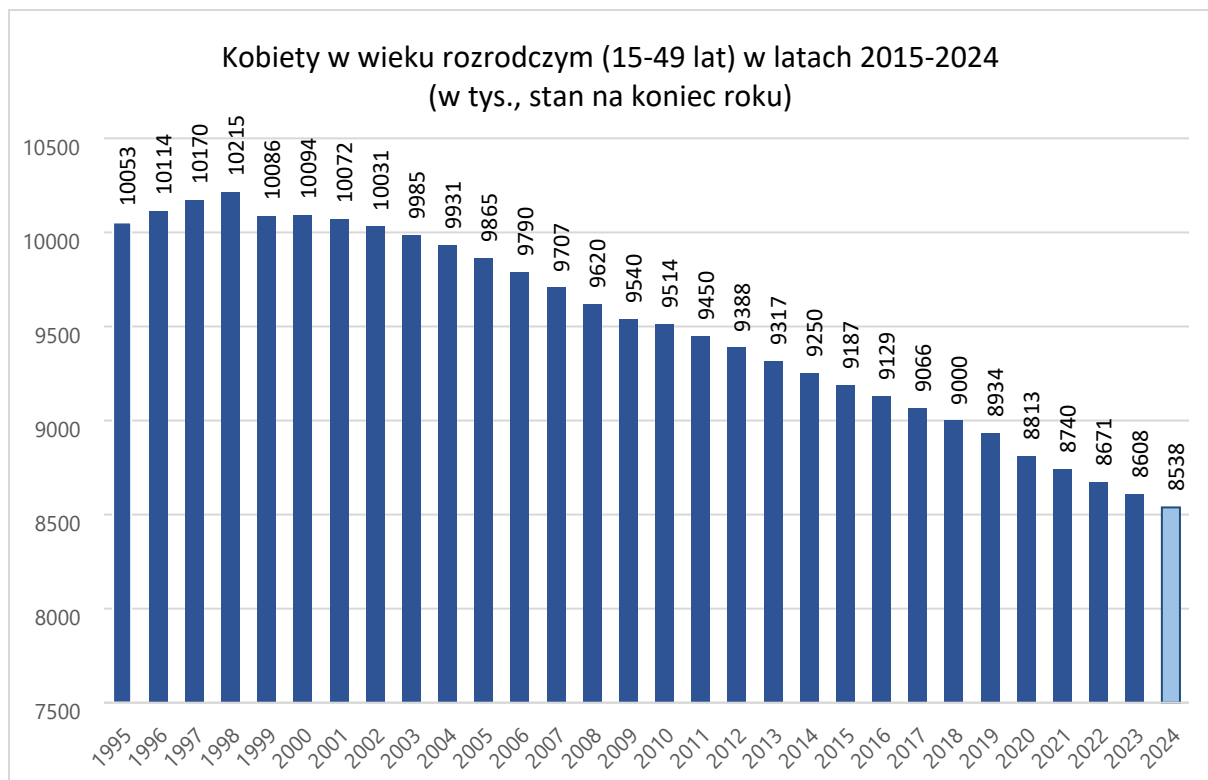


Źródło: opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych EUROSTAT i GUS

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_find__custom_17708850/default/table

Według prognozy GUS liczba urodzeń w Polsce będzie w najbliższych latach spadała. Na liczbę urodzeń w istotny sposób wpływa bowiem liczba kobiet w wieku rozrodczym, a ta z roku na

rok zmniejsza się. Nie jest możliwe odwrócenie tego trendu w krótkim czasie, ponieważ liczebność tej populacji jest przede wszystkim wypadkową dynamiki procesów demograficznych obserwowanych w poprzednich latach. Prognoza demograficzna GUS z 2023 r. wskazuje, że liczba kobiet w wieku rozrodczym nadal będzie maleć – z 8,5 mln w 2024 r. do ok. 6,1 mln w 2050 r.



Źródło: opracowanie własne MRPiPS na podstawie danych GUS

Wśród kobiet w wieku rozrodczym to kobiety w przedziale wiekowym od 20 do 39 lat rodzą zdecydowaną większość dzieci – aż 94% urodzeń, a populacja kobiet w tym wieku zmniejszyła się jeszcze bardziej. W 2024 roku w przedziale wiekowym od 20 do 39 lat było tylko 4,5 mln kobiet.

Na zmniejszającą się liczbę urodzeń, poza parametrami czysto demograficznymi, ma również wpływ stopniowa ewolucja wzorców kulturowych i priorytetów młodych ludzi, m.in. późniejszy wiek zawierania małżeństw, odkładanie decyzji o rodzicielstwie czy wybór życia bez partnera.

Spółród wszystkich urodzeń w 2024 roku urodzenia trzeciego i kolejnego dziecka stanowiły 18,5% urodzeń (wobec 22% w 2023 r.), a urodzenia czwartego i kolejnego dziecka – 6,0% wszystkich urodzeń (wobec 7,1% w 2023 r.).

Wśród działań, które mogłyby mieć realny wpływ na zmianę lub chociaż zatrzymanie trendu spadku urodzeń wskazać należy dalsze prace związane z rozwojem jakości i dostępności opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, która to kwestia stanowi jedną z barier w nastawieniu do posiadania dzieci.

3. Rynek pracy

Z analizy danych (przeprowadzonej na podstawie danych z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności – BAEL⁵⁾) wynika, że Populacja kobiet w wieku 25–49 lat w gospodarstwach domowych, którym przyznano świadczenie wychowawcze w 2024 roku wyniosła średnio 3 912 tys. i w porównaniu z 2023 r. zmniejszyła się o 114 tys. osób. W 2024 roku kobiet aktywnych zawodowo (pracujących oraz bezrobotnych) było średnio 3 209 tys., a kobiet biernych zawodowo 703 tys. W 2024 roku w porównaniu do 2023 roku, w gospodarstwach domowych, którym przyznano świadczenie, liczba kobiet aktywnych zawodowo spadła o 112 tys. natomiast liczba kobiet biernych zawodowo zmniejszyła się o 2 tys. osób, co wiąże się z

⁵⁾ Od I kw. 2021 r. w Badaniu Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) zostały wprowadzone zmiany wynikające z wdrożenia rozporządzenia ramowego dla statystyki społecznej, tj. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700 z dnia 10 października 2019 r. oraz jego aktów implementacyjnych. Zmiany wprowadzone w BAEL od 2021 dotyczą przede wszystkim definicji oraz sposobu wyodrębniania poszczególnych populacji osób na rynku pracy – pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo oraz zakresu zmiennych dedykowanych dodatkowej charakterystyce ww. oraz bardziej szczegółowych zbiorowości. Definicja ludności pracującej została zmieniona m.in. poprzez uwzględnienie (włączenie do grona pracujących):

- pomagających członków rodziny wykonujących pracę na rzecz rodziny spoza własnego gospodarstwa domowego (prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą lub indywidualne gospodarstwo rolne),
- osób wykonujących część swojej pracy poza sezonem,
- osób posiadających pracę, ale jej niewykonujących w tygodniu referencyjnym (w przypadku niektórych przyczyn nieobecności – uproszczenie dotychczasowych kryteriów zaliczania osób do pracujących, np. osoby przebywające na urlopie wychowawczym),

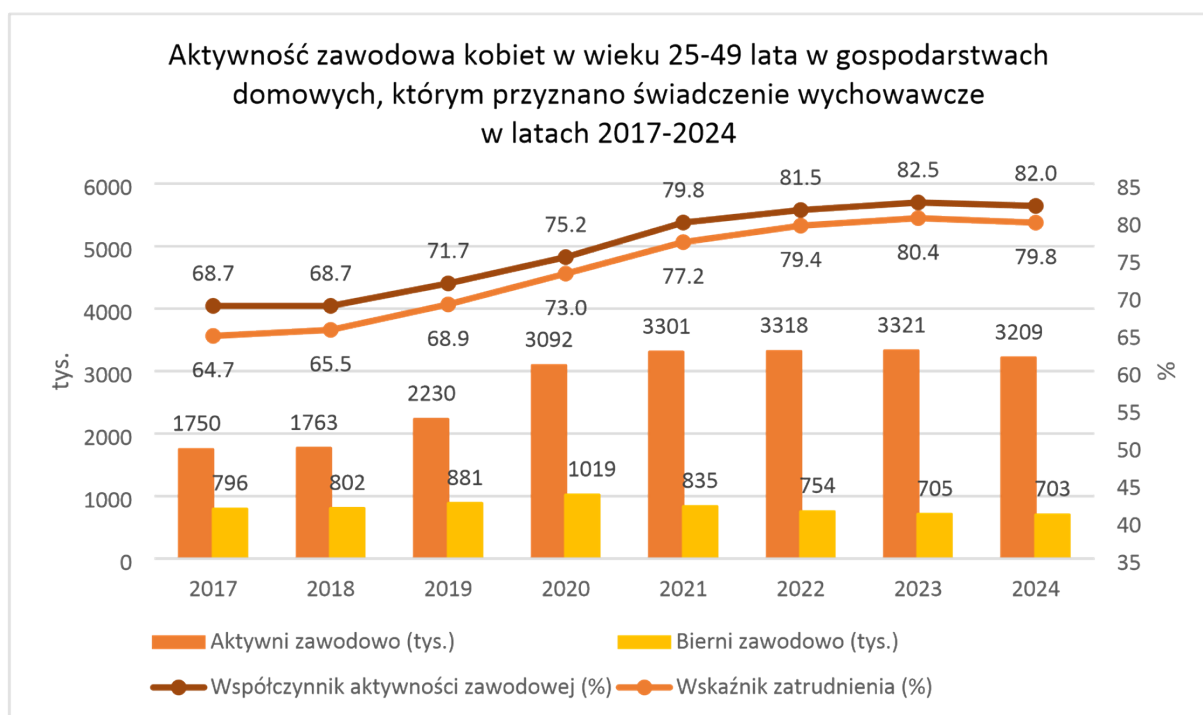
oraz wyłączenie z populacji pracujących: osób, które pracują na własny rachunek w rolnictwie indywidualnym, a efekty pracy przeznaczą wyłącznie lub głównie na własną konsumpcję i jednocześnie nie posiadają innej pracy. Zatem w statystyce jest przerwa w ciągłości statystycznych szeregów czasowych.

Od 4 kwartału 2023 r. do uogólniania wyników badania BAEL na populację generalną zastosowano dane o ludności rezydującej w Polsce zamieszkałej w mieszkaniach pochodzące z bilansów opracowanych na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021/NSP 2021. Ponadto, wyniki badania za okres od 1 kw. 2021 r. do 3 kw. 2023 r. zostały opracowane zgodnie z nową podstawą uogólniania i nie są w pełni porównywalne z danymi wcześniejszymi (tj. do 2020 roku włącznie).

ogólnym spadkiem liczby kobiet w wieku 25–49 lat i otrzymujących świadczenie wychowawcze.

Kobiety wychowujące dzieci i otrzymujące świadczenie wychowawcze miały niższy współczynnik aktywności zawodowej i wskaźnik zatrudnienia, niż kobiety nieotrzymujące świadczenia wychowawczego. Należy podkreślić, że różnica jest związana z faktem, że w Polsce to głównie kobiety przejmują obowiązki związane z opieką i wychowaniem dzieci.

Dane wskazują, że w okresie od 2017 r. do 2022 r. odnotowywano istotny wzrost wskaźnika aktywności zawodowej kobiet otrzymujących świadczenie wychowawcze z 68,7% w 2017 r. do 81,8% w 2022 r., po czym w latach kolejnych nastąpiła stabilizacja tego wskaźnika na poziomie ok. 82%

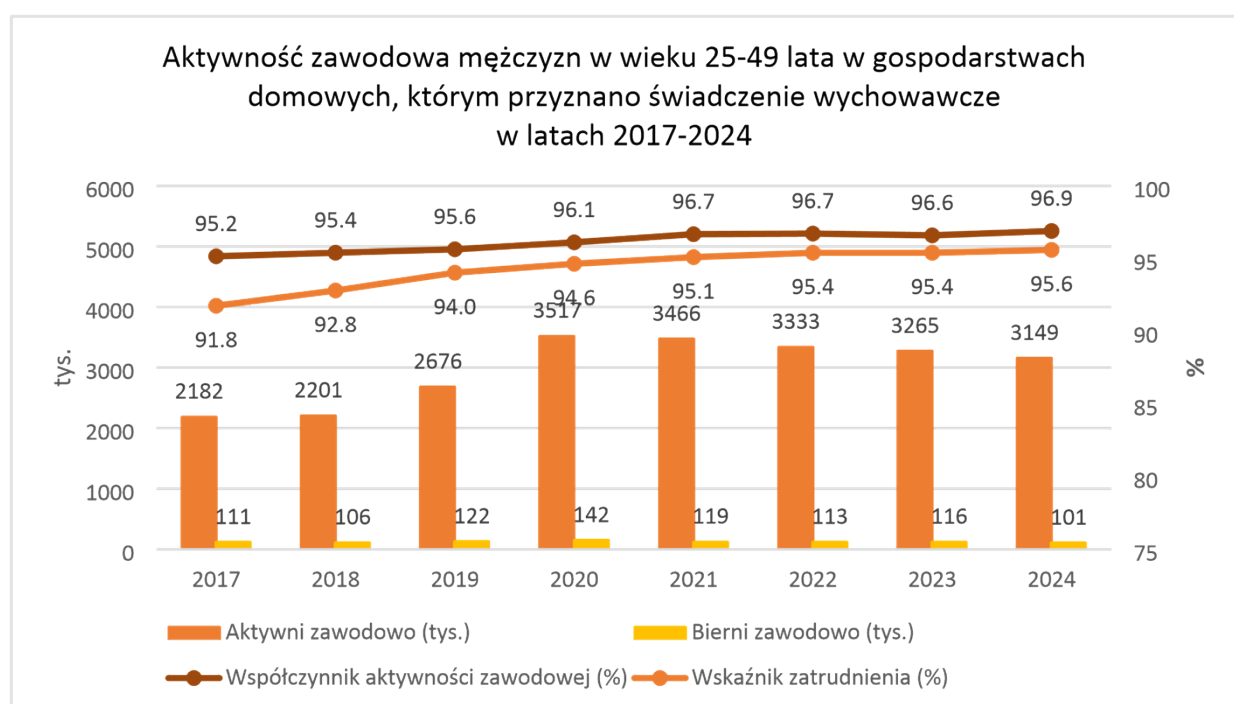


Źródło: obliczenia własne MRPiPS na podstawie danych jednostkowych GUS (BAEL)

* W danych za lata 2017–2020 oraz od 2021 r. nastąpiła przerwa w ciągłości statystycznych szeregów czasowych. Nie są w pełni porównywalne ze względu na zmiany wprowadzone w BAEL od 2021 r.. Zmiany dotyczą przede wszystkim definicji oraz sposobu wyodrębniania poszczególnych populacji osób na rynku pracy – pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. Ponadto, począwszy od 2021 r., do uogólniania wyników badania na populację generalną zastosowano wyniki NSP2021.

W gospodarstwach domowych, którym przyznano świadczenie wychowawcze, współczynnik aktywności zawodowej⁶⁾ mężczyzn (25–49 lat) w latach 2017–2024 wzrósł o 1,7 p. proc. do poziomu 96,9%, a wskaźnik zatrudnienia wzrósł o 3,8 p. proc. do poziomu 95,6%. W tym samym okresie współczynnik aktywności zawodowej kobiet (25–49 lat) i wskaźnik zatrudnienia wzrosły odpowiednio o 13,3 p. proc. do 82,0% oraz o 15,1 p. proc. do 79,8%.

Warto zauważyć, że dynamika wzrostu wskaźników była znacznie większa u kobiet, niż u mężczyzn. Jednak poziomy analizowanych wskaźników u mężczyzn są na tak wysokim poziomie, że nie należy spodziewać się dalszych znaczących wzrostów.



Źródło: obliczenia własne MRPiPS na podstawie danych jednostkowych GUS (BAEL)

* W danych za lata 2017–2020 oraz od 2021 r. nastąpiła przerwa w ciągłości statystycznych szeregów czasowych. Nie są w pełni porównywalne ze względu na zmiany wprowadzone w BAEL od 2021 r.. Zmiany dotyczą przede wszystkim definicji oraz sposobu wyodrębniania poszczególnych populacji osób na rynku pracy – pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. Ponadto, począwszy od 2021 r., do uogólniania wyników badania na populację generalną zastosowano wyniki NSP2021.

Warto także zauważyć, że w gospodarstwach domowych z dziećmi, niższej aktywności zawodowej kobiet w wieku 25–49 lat towarzyszyła wyższa aktywność zawodowa mężczyzn. Mężczyźni (25–49 lat) w gospodarstwach domowych otrzymujących świadczenie

⁶⁾ W skład aktywnych zawodowo wchodzi osoby pracujące oraz bezrobotne (tj. niepracujące i aktywnie poszukujące pracy). Współczynnik aktywności zawodowej obliczamy jako udział osób aktywnych zawodowo w danym wieku do ogółu osób w danym wieku.

wychowawcze byli w 2024 r. bardziej aktywni na rynku pracy, niż mężczyźni w tym samym wieku nieotrzymujący świadczenia wychowawczego (współczynnik aktywności zawodowej tych pierwszych wyniósł 96,9% i był wyższy o 6,3 p. proc. w stosunku do mężczyzn nieotrzymujących świadczenia wychowawczego, zaś wskaźnik zatrudnienia wyniósł 95,6% i był wyższy o 7,8 p. proc. w porównaniu do mężczyzn nieotrzymujących świadczenia wychowawczego).

W 2024 r. w populacji kobiet (25–49 lat) w gospodarstwach objętych programem „Rodzina 800+”, 86 tys. kobiet biernych zawodowo z powodu opieki nad dziećmi lub innymi członkami rodziny wymagającymi opieki chciała pracować, jednak nie poszukiwała pracy. Powody tego stanu były następujące:

- 61,6% (53 tys.) chciało sprawować opiekę nad dziećmi osobiście,
- dla 12,8% (11 tys.) powodem była niedostępność lokalizacyjna usług opiekuńczych lub względy finansowe,
- 25,6% (22 tys.) była bierna z innych względów, nie związanych z dostępnością usług opiekuńczych.

W 2024 r. liczba kobiet (25–49 lat) biernych zawodowo, które nie chciały pracować z powodu opieki nad dziećmi lub innymi członkami rodziny wymagającymi opieki w gospodarstwach domowych, w których przyznano świadczenie wychowawcze w ramach programu „Rodzina 800+” wyniosła 313 tys., z czego:

- 74,4% (233 tys.) chciało osobiście sprawować opiekę na dziećmi,
- dla 4,2% (13 tys.) usługi opiekuńcze były zbyt drogie,
- dla 2,9% (9 tys.) usługi opiekuńcze w okolicy zamieszkania były niedostępne,
- bierność zawodowa 18,5% (58 tys.) kobiet związana z opieką nad dziećmi nie miała związku z dostępnością usług opiekuńczych.

Podsumowując, bierność zawodowa częściej była decyzją kobiet, które chciały osobiście sprawować opiekę nad dziećmi, niż wynikała z braku dostępności usług opiekuńczych czy możliwości finansowych. Zastosowanie elastycznych form świadczenia pracy może wpłynąć

pozytywnie na poziom aktywności zawodowej kobiet. Praca zdalna w pewnym stopniu ułatwia łączenie obowiązków związanych z opieką nad dziećmi z pracą zawodową.

W populacji mężczyzn (25–49 lat) w gospodarstwach objętych programem „Rodzina 800+” jedynie 8 tys.⁷⁾ mężczyzn jest biernych zawodowo z powodu opieki nad dziećmi lub innymi członkami rodziny wymagającymi opieki. 75,0% ojców biernych zawodowo z powodu opieki nad dziećmi chciało osobiście sprawować opiekę nad potomstwem. Ich bierność zawodowa nie jest związana z niedostępnością usług opiekuńczych czy kwestiami finansowymi.

IV. Podsumowanie

Od 1 stycznia 2024 r. kwota świadczenia wychowawczego na jedno dziecko została podniesiona z 500 do 800 złotych.

Analiza efektów programu na przestrzeni 8 lat (2016–2024) pokazuje, że wprowadzenie świadczenia wychowawczego miało zdecydowany wpływ na ograniczenie ubóstwa wśród dzieci. Został on w pewnym stopniu zniwelowany poprzez wzrost inflacji w latach 2022–2023. Podniesienie kwoty świadczenia z 500 do 800 zł na dziecko miało na celu przeciwdziałanie skutkom tego wzrostu poprzez zwiększenie dochodów rodzin z dziećmi.

Bardzo ograniczony wpływ program „Rodzina 800+” miał natomiast na dietność.

Otrzymywanie świadczenia wychowawczego nie spowodowało zmniejszenia aktywności zawodowej kobiet w gospodarstwach domowych korzystających z tego świadczenia.

⁷⁾ Dane pochodzą z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności w 2024 r. Liczebność populacji 8 tys. jest na granicy znacznego błędu losowego próby. Zalecana jest ostrożność w posługiwaniu się danymi, gdy występują liczby niskiego rzędu, mniejsze niż 15 tysięcy osób. Dane, dla których wartości po uogólnieniu wyników z próby wynoszą poniżej 5 tys. osób nie powinny być brane pod uwagę w analizie ze względu na bardzo wysoki losowy błąd próby, dane takie nie mogą być również publikowane.
https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5818/3/1/1/zeszyt_metodologiczny_bael.pdf